

HET
NEGATIEF
VAN
VRIENDSCHAP

Congres EXPOO – 6 december 2019

awel

WAAROM VRIENDSCHAP?

- **Belangrijk gespreksthema** bij Awel: 2.263 gesprekken in 2018 via telefoon, chat en e-mail (1 op de 10 gesprekken).
- Vriendschap heeft een **sterke invloed op het welbevinden** van jongeren:
 - Vrienden kunnen een **belangrijke bron van steun** zijn.
 - Problemen met vrienden kunnen een **belangrijke bron van stress** vormen.

WAT HEBBEN WE ONS AFGEVRAAGD?

- Welke **problemen** ervaren jongeren in hun vriendschap?
- Wat helpt hen om te **copen**? Wat maakt het copen moeilijk?
- Hoe kan Awel het beste **helpen**?

HOE ZIJN WE TE WERK GEGAAN?

STEEKPROEF LEEFTIJD VERSUS GESLACHT	Meisje	Vermoedelijk meisje	Jongen	Vermoedelijk jongen	Ongekend	Totaal
<i>10 jaar of 5de leerjaar</i>	0	1	0	0	0	1
<i>11 jaar of 6de leerjaar</i>	1	0	1	1	0	3
<i>12 jaar of 1ste middelbaar</i>	3	2	1	0	0	6
<i>13 jaar of 2de middelbaar</i>	1	1	1	0	0	3
<i>14 jaar of 3de middelbaar</i>	1	1	2	0	0	4
<i>15 jaar of 4de middelbaar</i>	5	0	6	0	0	11
<i>16 jaar of 5de middelbaar</i>	1	0	2	1	0	4
<i>17 jaar of 6de middelbaar</i>	0	0	0	1	0	1
<i>18 jaar of 1ste jaar hoger onderwijs</i>	1	0	2	0	0	3
<i>18+</i>	0	0	1	0	0	1
<i>Ongekend</i>	18	13	12	4	6	53
Totaal	31	18	28	7	6	90

HOE ZIJN WE TE WERK GEGAAN?

- Inhoudelijke analyse.
- Van 90 gesprekken uit het jaar 2017.
- Via chat, e-mail of forum.
- Geregistreerd onder het thema 'ruzie of problemen met vrienden'.
- 49 meisjes, 35 jongens, 6 geslacht ongekend.
- Tussen 10 en 20 jaar.

Globale vaststellingen

- Problemen ontstaan doordat niet voldaan is aan bepaalde **verwachtingen** met betrekking tot vriendschap.
- Hierdoor komen **belangrijke noden** die vriendschap dient in gevaar.
- Dit roept **heftige emoties** op die het copen bemoeilijken.
- De ruimere peergroup, ouders en leerkrachten hebben **invloed** op de vriendschappen van jongeren en het copen met problemen erbinnen.

GESCHONDEN VERWACHTINGEN

Met vriendschap hangen –soms onbewust- verwachtingen samen.

Deze verwachtingen worden meer dan eens geschonden. In de gesprekken met Awel komen die aan bod:

- Grote verschillen
- Machtsdynamieken
- Zorg dragen
- Communicatie
- Exclusiviteit
- Veranderlijkheid

GESCHONDEN VERWACHTINGEN

Jongeren vertellen ons over **grote verschillen** die de gelijkwaardigheid van vrienden aantasten:

*“Ik voel mij gewoon mega lelijk. Mijn beste vriendin is zo mooi, ik loop daar dan bij precies of ik niet besta.”
(Meisje, leeftijd ongekend)*

GESCHONDEN VERWACHTINGEN

Goodness of fit.

Soms voelen jongeren dat ze niet goed passen bij hun vrienden omwille van verschillen.

Deze verschillen roepen sterke gevoelens op van frustratie, onrecht, minderwaardigheid, jaloezie, onzekerheid, bezorgdheid,...

GESCHONDEN VERWACHTINGEN

Merk op dat jongeren doorgaans niets kunnen veranderen aan deze verschillen. Noch zichzelf noch hun vrienden kunnen er verantwoordelijk voor worden gesteld.

*“Mijn beste vriendin wou ook [...] maar zij nam het niet zo serieus als ik want ik zat bijvoorbeeld uren aan een stuk informatie op te zoeken. Zij mag al volgend jaar [...]. Maar ik mocht van mijn ouders alleen met [x] gaan omdat het het goedkoopst was. Ik vindt dit natuurlijk helmaal niet eerlijk, maar ik beschuldig mijn beste vriendin ook natuurlijk niet.”
(Meisje, 15 jaar)*

GESCHONDEN VERWACHTINGEN

Jongeren contacteren ons over **machtdynamieken** in hun vriendschappen:

- **Groot machtsonevenwicht:** de één verlangt de vriendschap meer dan de ander, spant zich meer in, moet zich meer laten welgevalen...

“Awel: En ze komt alleen naar jou als ze ruzie heeft met haar andere vriendin?”

Jongere: ja [...]

Awel: En kan je met haar praten als jij 'problemen' hebt?

Jongere: neen niet echt [...]

(Meisje, leeftijd ongekend)

GESCHONDEN VERWACHTINGEN

Jongeren contacteren ons over **machtdynamieken** in hun vriendschappen:

- **Groot machtsonevenwicht:** de één verlangt de vriendschap meer dan de ander, spant zich meer in, moet zich meer laten welgevalen...
- **Groepsdruk:** meerdere vrienden dwingen samen verwacht gedrag af.

“Jongere: [...] Dan ben ik oppeens een miet omdat ik geen bier drink [...]

Jongere: nee ik ben helemaal anders dan hun mr zij vinden dan niet tof en is dan van tuurlijk vind je fuiven niet tof als je niet drinkt”

(Meisje, 15 jaar)

GESCHONDEN VERWACHTINGEN

Jongeren contacteren ons over **machtdynamieken** in hun vriendschappen:

- **Groot machtsonevenwicht:** de één verlangt de vriendschap meer dan de ander, spant zich meer in, moet zich meer laten welgevalen...
- **Groepsdruk:** meerdere vrienden dwingen samen verwacht gedrag af.
- **Geheimen** (mogen) hebben/(moeten) delen; **beloftes** doen/afdwingen/houden.

“Een tijdje geleden heb ik een belofte gedaan aan mijn vriendin [...] Ik heb spijt van die belofte [...] heb al gemerkt dat ze vaak jaloers is als ik met andere afspreek”

(Meisje, leeftijd ongekend)

GESCHONDEN VERWACHTINGEN

Zorgdragen voor elkaar is niet altijd vervuld of vervulbaar:

- Sommige jongeren gaan gebukt onder **te zware zorgvragen** van vrienden.

“Mijn vaste vriendengroep zijn nogal speciale kinderen. 2 snijden zichzelf en ik weet echt niet hoe ik daarmee om moet gaan. [...] ik soms denk dat zij ook wel mee de reden zijn dat ik mij zo slecht voel.”

(Meisje, 15 jaar)

GESCHONDEN VERWACHTINGEN

Zorgdragen voor elkaar is niet altijd vervuld of vervulbaar:

- Sommige jongeren gaan gebukt onder **te zware zorgvragen** van vrienden.
- Soms **weigert een vriend de zorg**.

“Awel: Is er iets gebeurd waardoor hij nu vindt dat je teveel weet? [...]”

Jongere: dat weet ik niet echt, het kan zijn doordat hij even geleden mentaal is ingestort waar ik bij was

Jongere: en zich zo te kwetsbaar begon te voelen”

(Geslacht en leeftijd ongekend)

GESCHONDEN VERWACHTINGEN

Zorgdragen voor elkaar is niet altijd vervuld of vervulbaar:

- Sommige jongeren gaan gebukt onder **te zware zorgvragen** van vrienden.
- Soms **weigert een vriend de zorg**.
- Andere jongeren merken dat een **vriendin geen zorg wil dragen**.

*“Vanaf we toekwamen [...] had ze al een vriendin waar ze de hele tijd bij was (die vriendin was niet mijn vriendin). Ik was echt heel eenzaam op dat kamp”
(Meisje, leeftijd ongekend)*

GESCHONDEN VERWACHTINGEN

- Jongeren vermelden grensoverschrijdend gedrag door vrienden. Ze voelen zich **gekwetst** door:

- **Schendingen van vertrouwen:**

Doorvertellen van geheimen, lachen met kwetsbaarheden, verspreiden van leugens, roddelen, het beschadigen van de reputatie...

*“[...] heeft ze het haar beste vriend (die ik toen nog niet goed kende) verteld, ik was hier niet tevreden mee aangezien ik het in vertrouwen verteld had. [...] Nu zijn we een paar maanden verder en zag ik [...] dat ze opnieuw iets voor me achterhield. [...] dat ze het opnieuw aan een van haar Bff's gezegd had, dit had ze ondertussen al een maand verzwegen voor me. [...] Echter [...] heeft ze het opnieuw aan [...] verteld die ik helemaal niet ken!”
(Jongen, leeftijd ongekend)*

GESCHONDEN VERWACHTINGEN

- Ze voelen zich **gekwetst** door:

- **Schendingen van vertrouwen:**

Doorvertellen van geheimen, lachen met kwetsbaarheden, verspreiden van leugens, roddelen, het beschadigen van de reputatie...

- **Fysieke agressie, seksueel grensoverschrijdend gedrag, pesten...**

“Vrienden uit mijn klas hebben mij zien kussen met mijn vriend en nu weten ze dat ik op jongens val. Die lachen mij nu vak uit en zijn zeer homofobisch en ik weet niet wat ik moet doen om ze te stoppen.”

(Jongen, leeftijd ongekend)

GESCHONDEN VERWACHTINGEN

Ook **communicatie** verloopt niet zonder problemen:

- **Ambivalente** communicatie kwetst:

“Jongere: Ik voel me zo verward

Jongere: Ik heb een beste vriendin en we kennen elkaar al [x] jaar. We zijn nog closer dan beste vriendinnen. We zitten ook op dezelfde school en daar start het probleem.. Buiten school belooft ze me verschillende dingen en zegt ze dat ik haar nummer 1 ben enzovoort. Elke keer als we op school zijn negeert ze mij voor dood.”

(Meisje, leeftijd niet gekend)

GESCHONDEN VERWACHTINGEN

Ook **communicatie** verloopt niet zonder problemen:

- **Ambivalente** communicatie kwetst.
- **Gebrek aan empathie** van de vriend(in).

*“Vooraf omdat het zo’n grammafoonplaat gesprek is, het is iedere keer letterlijk dezelfde discussie. Maar ik weet niet hoe ik dit aan haar verstand moet brengen, omdat ze iedere keer maar door blijft gaan. Ik ben bang dat ik de volgende keer ontplof van frustratie omdat het nu al een tijdje zo gaat.”
(Geslacht en leeftijd ongekend)*

- Merk op: **sociale media niet** aangehaald als bron van problemen.

GESCHONDEN VERWACHTINGEN

Het verlangen of eisen van **exclusiviteit** plaatst de jongere in een **kwetsbare positie**.

- **Moeilijk om meerdere BFFs** tegelijk en in hetzelfde verband te hebben.

“Vroeger had ik een beste vriendin(X). Voor wij beste vriendinnen had ze een andere beste vriendin(Y), op zich niet zo erg want wij werden ook goede vriendinnen tot het op een bepaalde tijd slechter ging. Y mocht mij plots niet meer en probeerde X 'af te pakken' van mij! Ik was naïef dat ik het niet zag. Tot op een dag mijn beste vriendin (X) kwam naar mij en zei tis gedaan we zijn geen BFF meer. [...] Ik had al mijn andere vriendinnen opgeven voor haar! Ik was iedereen kwijt.”

(Meisje, leeftijd ongekend)

GESCHONDEN VERWACHTINGEN

Het verlangen of eisen van **exclusiviteit** plaatst de jongere in een **kwetsbare positie**.

- **Moeilijk om meerdere BFFs** tegelijk en in hetzelfde verband te hebben.
- **Jaloezie en uitsluiting.**

*“Maar ik moet toch niet altijd afhankelijk zijn van 1 iemand en die jaloerse gedrag is ook niet altijd leuk als ze boos is omdat ik met iemand afspreek.”
(Meisje, leeftijd ongekend)*

GESCHONDEN VERWACHTINGEN

Vriendschap is een **veranderlijk** gegeven:

- De jongere en/of zijn vriend veranderen, **ontwikkelen een eigen identiteit.**

“In het begin van het zesde ging alles nog goed en normaal met mijn beste vriendin. [...] Op een duur begon ze een beetje te puberen en ze ging meer met andere meisjes om. [...] Ik begon mij toen al een beetje uitgesloten te voelen want mijn beste vriendin en die andere twee meisjes begonnen mij meer en meer uit te sluiten en ze puberden meer en meer.”

(Meisje, 11 jaar)

GESCHONDEN VERWACHTINGEN

Vriendschap is een **veranderlijk** gegeven:

- De jongere en/of zijn vriend veranderen, **ontwikkelen een eigen identiteit**.
- **Grote overgangen** zoals van de lagere naar de middelbare school naar het hoger onderwijs.

“Jongere: hmff ik studeer sinds een week

Jongere: [...], en het is een fantastische hogeschool en ken al veel mensen

Jongere: maar ik kwijn precies weg

Jongere: Ik heb heimwee naar mijn middelbaar met mijn vrienden...

Awel: oh, wat spijtig voor je dus als ik het goed heb mis je het middelbaar met je vrienden daar?

Jongere: Jah... en meer: de stabiliteit en de stabiele uren”

(Jongen, 18 jaar)

GESCHONDEN VERWACHTINGEN

Vriendschap is een **veranderlijk** gegeven:

- De jongere en/of zijn vriend veranderen, **ontwikkelen een eigen identiteit**.
- **Grote overgangen** zoals van de lagere naar de middelbare school naar het hoger onderwijs.
- **Verliefdheid en ontwikkelende seksualiteit** doorkruisen vriendschappen.

“Hey ik heb een groot probleem in mn relatie als ik nog een relatie heb want het is zelf ingewikkeld voor me.

Ik had [x] maanden lang een relatie met iemand waar ik zo veel van hou maar ik had het verknalt omdat ik zogezegt kinderachtig deed met een vriendengroepje van mij”

(Jongen, leeftijd ongekend)

GESCHONDEN VERWACHTINGEN

Belangrijke vaststelling:

Ondanks (soms zwaar) geschonden verwachtingen **blijven** veel van de jongeren **investeren** in hun vriendschap. Ze willen vrienden blijven. Ze willen de vriendschap herstellen. Ze blijven de ander 'vriend' noemen.

Vriendschap is dus niet een eenzijdig positief gegeven. **Vriendschap heeft ook donkere, moeilijke, negatieve kanten.**

VRIENDSCHAP DIENT BELANGRIJKE NODEN

Dit vasthouden kunnen we mogelijk verklaren door de **onderliggende noden** die jongeren vernoemen:

- De fundamentele menselijke nood aan **verbondenheid**: een slechte vriendschap is te verkiezen boven ‘alleen staan’.

*“Maar ik durf er niet echt afstand van te nemen omdat iedereen een vaste vriendengroep heeft en ik het moeilijk vindt mij ergens op te dringen. En ik ben ook bang dat ik anders helemaal alleen overblijf(dat nog het meeste).”
(Meisje, 15 jaar)*

VRIENDSCHAP DIENT BELANGRIJKE NODEN

Dit vasthouden kunnen we mogelijk verklaren door de **onderliggende noden** die jongeren vernoemen:

- De fundamentele menselijke nood aan **verbondenheid**: een slechte vriendschap is te verkiezen boven 'alleen staan'.
- De nood aan **waardering en erkenning**.

*“Ik mis het gevoel een beste vriend te hebben . Iemand die mij de tofste vind .”
(Jongen, 16 jaar)*

VRIENDSCHAP DIENT BELANGRIJKE NODEN

Dit vasthouden kunnen we mogelijk verklaren door de **onderliggende noden** die jongeren vernoemen:

- De fundamentele menselijke nood aan **verbondenheid**: een slechte vriendschap is te verkiezen boven 'alleen staan'.
- De nood aan **waardering en erkenning**.
- De nood aan **rechtvaardigheid**, het 'juiste' willen doen, loyaliteit...

“Maar nu ben ik me vragen gaan stellen bij onze vriendschap. Bijna iedereen met wie ik erover praat, zegt dat hij geen goede vriend is, [...] Vreemd genoeg kan ik het niet van me af zetten dat we eens de beste vrienden waren. Wat zou ik moeten doen?”

(Jongen, 15 jaar)

VRIENDSCHAP DIENT BELANGRIJKE NODEN

Deze noden zijn voor een aantal jongeren **onvervuld**.

Ze hebben **weinig of geen 'echte' vrienden**.

- Jongeren die **moeite** hebben 'echt' **contact** te maken.

*“Mijn mama zegt dat ik me gewoon meer onder de mensen moet begeven, maar het probleem is dat dit moeilijk is omdat er dan toch niets te zeggen valt. Ik weet echt niet wat ik moet doen”
(Jongen, leeftijd ongekend)*

VRIENDSCHAP DIENT BELANGRIJKE NODEN

Deze noden zijn voor een aantal jongeren **onvervuld**.

Ze hebben **weinig of geen 'echte' vrienden**.

- Jongeren die **moeite** hebben 'echt' **contact** te maken.
- Jongeren die **moeite** hebben '**vertrouwen**' te stellen in de ander.

*“Ik praat nooit over mijn gevoelens of over dingen die me dwarszitten. Ik kan dat niet en ik zal dat nooit kunnen. Ik wil altijd alles zelf kunnen.”
(Jongen, leeftijd ongekend)*

VRIENDSCHAP DIENT BELANGRIJKE NODEN

Bij anderen zijn deze noden **onvervuld** door de problemen met hun vrienden.

Afwijzing is alomtegenwoordig in de gesprekken:

- Jongeren worden **zelf afgewezen** door vrienden of de ruimere peergroup.

*“En toen zei hij ineens dat hij niks meer met mij te maken wil hebben en dat ik hem moet vergeten enzo [...] Hij heeft me geblokkeerd en als vriend verwijderd”
(Meisje, 12 jaar)*

VRIENDSCHAP DIENT BELANGRIJKE NODEN

Afwijzing is alomtegenwoordig in de gesprekken:

- Jongeren worden **zelf afgewezen** door vrienden of de ruimere peergroup.
- Jongeren **worstelen met het afwijzen** van iemand als vriend.

“Ik wil ook niet dat het overkomt dat we haar pesten ofzo. mijn vraag is dus eigenlijk: hoe kan ik op een subtiele en vriendelijke manier afstand van haar nemen?”

(Meisje, 12 jaar)

VRIENDSCHAP DIENT BELANGRIJKE NODEN

Afwijzing is alomtegenwoordig in de gesprekken:

- Jongeren worden **zelf afgewezen** door vrienden of de ruimere peergroup.
- Jongeren **worstelen met het afwijzen** van iemand als vriend.
- Afwijzing is vaak een **ambivalente boodschap**. Benoemen leidt vaak tot harde, expliciete afwijzing.

“Jongere: [...] ik werd vaak uitgesloten en ik vond het niet meer leuk om zo behandeld te worden dus dat heb ik ook aan hun gezegd maar ze begonnen me innees uit te schelden en kei hard te kwetsen [...]”
(Meisje, leeftijd ongekend)

VRIENDSCHAP DIENT BELANGRIJKE NODEN

Afwijzing is alomtegenwoordig in de gesprekken:

- Sommige jongeren lijken **hypergevoelig aan afwijzing**.

“Jongere: het komt erop neer dat mij belachelijk eenzaam voel op kot en iedereen mij praktisch geditchet heeft

Jongere: dus nul sociaal contact meer yeuy!

[...]

Jongere: Dus kben nu en vriendloos en in oorlog met mn ouders dus lichtjes depressief aant worden

Jongere: maar hier sluitk me gewoon op aangezien iedereen het altijd te druk eeft

Jongere: [...] want iedereen heeft altijd wel iets te doen

Jongere: als in dingen die meestal wel echt zijn maar waarvan ik wel het gevoel begin te krijgen dat ze als excuus gebruikt worden”

(Jongen, 18 jaar)

VRIENDSCHAP DIENT BELANGRIJKE NODEN

Afwijzing is alomtegenwoordig in de gesprekken:

- Sommige jongeren lijken **hypergevoelig aan afwijzing**.
- Afwijzing is **bijzonder pijnlijk**.

“Jongere: Nou ik me de laatste tijd depresief

Jongere: Ik voel me heel erg buitengesloten snapje

Awel: Oei, dat vind ik vervelend voor jou om te horen

Jongere: Ik voel me alsof ik zo alleen en

Jongere: Hard van binnen

Jongere: Ik wil graag dat het stopt”

(Jongen, leeftijd ongekend)

COPING VORMT EEN PROBLEEM OP ZICH

Veel jongeren **copen niet goed** met de problemen in hun vriendschap.

- Mogelijk komt dit door de **hevige emoties** die erdoor opgeroepen worden.
- Deze problemen raken jongeren immers in **belangrijke onderliggende noden**.
- Onder hevige emoties is het **moeilijk een goede afweging te maken** over de beste manier van copen met een probleem.

COPING VORMT EEN PROBLEEM OP ZICH

Ruzie en escalatie

- Het (agressief?) **confronteren** van een vriend over een probleem in de vriendschap, over gevoelde afwijzing, leidt tot **ruzie en escalatie**.

“en ik werd kwaad op haar en ze heeft al mijn vriendinnen aan haar kant getrokken.”

(Meisje, leeftijd ongekend)

COPING VORMT EEN PROBLEEM OP ZICH

Ruzie en escalatie

- Het (agressief?) **confronteren** van een vriend over een probleem in de vriendschap, over gevoelde afwijzing, leidt tot **ruzie en escalatie**.
- **Derden die actief kant kiezen**, dragen bij aan escalatie van het conflict.

“Jongere: [...] Maar de juf kwam er nog is bij bemoeien en toen werd het nog erger. -.-

Awel: Oei, wat deed de juf toen?

Jongere: Het door roddelen voor heel de klas.

Awel: Over jou?

*Jongere: Ja, Maar het was erger geworden door haar omdat ze hun gelijk gaven.”
(Jongen, 11 jaar)*

COPING VORMT EEN PROBLEEM OP ZICH

Ruzie en escalatie

- Het (agressief?) **confronteren** van een vriend over een probleem in de vriendschap, over gevoelde afwijzing, leidt tot **ruzie en escalatie**.
- **Derden die actief kant kiezen** dragen bij aan escalatie van het conflict.
- Om deze redenen proberen veel jongeren een confrontatie te **vermijden en/of durven ze geen hulp inroepen**. Ze blijven met hun negatieve gevoelens zitten.

*“Ik heb geen idee hoe ik dit moet zeggen tegen haar want ik kan niet tegen ruzie.”
(Meisje, leeftijd ongekend)*

COPING VORMT EEN PROBLEEM OP ZICH

Niet kunnen loslaten

- De jongere heeft **geen 'controle'** over de ander of het probleem.
- **Vasthouden** aan een vriendschap die eenzijdig is.
- Leidt tot gevoelens van wanhoop, hopeloosheid,...

“Elke dag denk ik aan hem bij alle tags op fb of insta wil ik hem altijd taggen maar dat gaat gewoon niet ... ik kijk ook echt bijna elke avond onze chats terug .. [...] als ik van school kom rij ik langs zijn huis en ik begin gewoon te wenen .. [...] ik wil graag weten wat ik kan doen want ik weet dat ik nimmer zoals vroeger ga terug hebben maar ik mis hem zo en ik wil altijd iets naar hem sturen maar hij wilt het gewoon ni meer bekijken en zie hem ook nooit meer”
(Meisje, leeftijd ongekend)

COPING VORMT EEN PROBLEEM OP ZICH

Er is vaak geen 'juiste' oplossing

- Veel problemen kunnen niet 'eenvoudig' opgelost worden.
- Wat de jongere ook doet, zichzelf of zijn vriend zal schade lijden.
- Omgaan met **ethische dilemma's** is moeilijk.

“En zit een beetje in de knoop met mezelf. Ik heb een super goede vriendin. Iemand die er altijd zal zijn voor mij en ik ook voor haar. Maar zij heeft het soms nogal moeilijk. Ze heeft ooit aan zelfverwonding gedaan en ooit gedacht een zelfmoord ook is ze al een paar keer weg gelopen van huis. Maar zij heeft mij nogal veel verteld over haar verleden enzo. [...] Ik vind het nogal moeilijk dat ik zo'n invloed op haar heb. We kennen elkaar ook slecht [kort]. Ik weet niet of het juist goed of slecht is dat we elkaar hebben en of het goed is dat je zelfs weet [een geheim]. Help me plies”
(Meisje, 15 jaar)

COPING VORMT EEN PROBLEEM OP ZICH

Machtsverhoudingen doorkruisen **herstelpogingen**:

- Zich verontschuldigen: vaak niet de juiste jongere, niet de juiste reden,...

“Dit is meteen ook weer iets tussen ons, ik ben nogal [on]afhankelijk van haar (geen idee of het omgekeerd ook zo het geval is). Als wij ruzie hebben waar zij eigenlijk in fout zit zeg ik meestal toch eerst sorry. Achteraf vind ik dat nogal flauw van mij.”

(Meisje, leeftijd ongekend)

COPING VORMT EEN PROBLEEM OP ZICH

Machtsverhoudingen doorkruisen **herstelpogingen**:

- Zich verontschuldigen: vaak niet de juiste jongere, niet de juiste reden,...
- Geschenken soms drukkingsmiddel.
- Vergeven is beladen, ontschuldigen beter alternatief?

*“Aangezien ik haar heel graag zie heb ik haar [...] en laatste kans gegeven en de plooiën glad gestreken. Echter [...] heeft ze het opnieuw aan [...] verteld die ik helemaal niet ken! [...] Natuurlijk ben ik nu woest.”
(Jongen, leeftijd ongekend)*

COPING VORMT EEN PROBLEEM OP ZICH

Negeren is vaak olie op het vuur.

- Gebeurt vaak vanuit 'onmacht'.
- Maar raakt als vorm van afwijzing de ander in belangrijke noden.

Ook '**afstand nemen**', vriendschap expliciet beëindigen, leiden soms tot escalatie, bijvoorbeeld pesten door voormalige vrienden.

"[...] omdat ik zo graag uit het groepje wou [...] het was met een briefje. Ik heb het dan uiteindelijk durven geven en dan gebeurde er iets wat echt niet mijn bedoeling was van het briefje. Ze reageerden zo blij en vol vreugde dat ik ervan verschoot! [...]. Ze hebben mij uiteindelijk dan nog twee dagen genegeerd [...] ik had het gevoel dat ze de hele tijd over me roddelden. Wat nu nog altijd zo is."

(Meisje, 11 jaar)

COPING VORMT EEN PROBLEEM OP ZICH

Extra kwetsbare jongeren

- Problemen in meerdere contexten: **moeilijke thuissituatie**, problemen met vrienden...
- **Reageren** negatieve gevoelens soms onrechtmatig **af op vrienden**.

“Awel: Is er iets gebeurd waardoor zij boos zijn op jou? Of heb je het hen al eens durven vragen wat er scheelt?”

Jongere: Ik denk omdat ik soms wat anders doe maar dat is door dat ik weer problemen had thuis en dat begrijpen ze niet”

(Meisje, leeftijd ongekend)

COPING VORMT EEN PROBLEEM OP ZICH

Extra kwetsbare jongeren

- Problemen in meerdere contexten: **moeilijke thuissituatie**, problemen met vrienden...
- **Reageren** negatieve gevoelens soms onrechtmatig **af op vrienden**.
- Vermelden **automutilatie**, **zelfdodingsgedachten** en **depressieve gevoelens**.

“Ik heb het al lang moeilijk, ik ben gepest geweest , heb mezelf vroeger gesneden, beste vriend kwijt geraakt en nu heb ik het weer moeilijk ;Ik heb het gevoel dat al het slechte op me afkomt en heb het daardoor moeilijk om alles te verwerken. Er is een jongen die het met me heeft uitgemaakt en ik heb het hier erg moeilijk mee, ik heb ook niet zo veel vrienden en begin weeral elke dag te denken waarom ik eigenlijk nog elke dag moeite doe voor alles terwijl alles tegenslaat en wil niet dat ik weer in een soort van depressie graak”

(Meisje, 12 jaar)

WAT KAN AWEL/JIJ DOEN?

Een **'goed genoeg' gesprek** voeren, vanuit grondhoudingen als:

- Empathie
- Zelfbewustzijn
- Houding van 'niet weten'
- Gezonde nieuwsgierigheid
- Zorgzaamheid
- Genuanceerd zijn
- Meerzijdige partijdigheid
- Verantwoordelijkheid
- Discretie

WAT KAN AWEL/JIJ DOEN?

We stelden twee belangrijke knelpunten vast:

1. Gebrekkige conflicthantering

- “Ga nog eens praten met je vriend.” is niet concreet genoeg voor jongeren in conflict, in escalerende ruzies.
- Sabine Coppens ontwikkelde voor ons een eenvoudig te hanteren tool voor herstel bij conflict/ruzie.

WAT KAN AWEL/JIJ DOEN?

2. Ethische dilemma's

- Jongeren vragen ons heel vaak: “Wat is het juiste om te doen?”.
- Veel intermenselijke problemen leiden tot ethische dilemma's.

“Heb gevoel dat ik mss mijn vriendinnetje bedrieg

[...] ik heb net mijn eerste serieuze lief. Ik houd heel erg veel van haar. Ik heb echter al veel zin in seks maar zij niet. Haar beste vriendin daarintegen wel [...] we hebben wel vaak gesprekken over seks en die dingen. Opzich denk ik dat ik niets verkeerd doe [...] dat ik er zelfs een beetje geil van werd (en zij ook) Ik wil niet verliefd worden op haar want dan verlies ik het meisje waar ik nu mee ben...

WAT MOET IK NU DOEN?”

(Jongen, 13 jaar)

WAT KAN AWEL/JIJ DOEN?

2. Ethische dilemma's

- “Probeer normenvrij te beantwoorden.” is een onhaalbare en onwenselijke richtlijn.
- Het eigen waarden- en normenkader wordt alsnog, vaak onbewust, ingebracht:
 - “Awel: ik zou zeggen : geloof in jezelf en denk niet aan wat anderen van je denken
Jongere: ik heb schrik dat als ik niet denk aan wat anderen van mij vinden, dat ik mij niet aanpas dat ik ze zal kwijt raken of dat ik niet leuk overkom...
Awel: ik denk als je niet denkt aan wat anderen van jou vinden dat je dan heel spontaan overkomt en helemaal jezelf bent en niet gekunsteld bent”
(Jongen, 18 jaar)

WAT KAN AWEL/JIJ DOEN?

2. Ethische dilemma's

- Awel moet betere alternatieven verkennen, in **democratische dialoog** met jongeren een visie op het goede leven ontwikkelen.
- **Stappenplannen uit 'moreel beraad'** kunnen kapstok bieden.

WAT KAN AWEL/JIJ DOEN?

Voorbeeld stappenplan:

- Waar gaat het over? Wat zijn de feiten?
- Hoe luidt het dilemma: hoor ik 'dit' of 'dat' te doen?
- Hoe voel je je hierbij?
- Wie zijn belanghebbenden? Wie wordt hierdoor geraakt? Is er niemand over het hoofd gezien?
- Welke handelingsmogelijkheden zijn er?
- Bestaan er regels, wetgeving... die de handelingsmogelijkheden beperken?
- Verken de handelingsmogelijkheden in de diepte. Welke waarden worden tegen elkaar afgewogen? Welke gevolgen zijn er voor de verschillende belanghebbenden? Hoe voel je je daarbij?
- Maak een afgewogen keuze. Deze afweging is niet alleen gebaseerd op een rationele afweging, maar houdt ook rekening met hoe je je bij de keuzemogelijkheden voelt.
- Kan, durf of wil je deze keuze ook in realiteit uitvoeren?

WAT KAN AWEL/JIJ DOEN?

2. Ethische dilemma's

- Eerste stappen op dit terrein.
- Prof. Dr. Wim Beyers informeert ons alvast over de morele ontwikkeling van jongeren.

WAT KAN AWEL/JIJ DOEN?

Doorverwijzing

- De meest kwetsbare jongeren moeten we doorverwijzen.
- Verder werk maken van ‘warme’ doorverwijzing naar de eerste lijn.
- Pleiten voor een laagdrempelig, anoniem, gratis, online aanbod op de tweede lijn voor deze jongeren.